

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacræ Theologiæ Professoris, Et sanctæ Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtvtibvs,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatvs De Conscientia, De Peccatis, De Legibvs, De Fide, Spe,
Et Charitate

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

6 An in aliis materiis à iustitia possessio sit sufficiens titulus deponendi
dubiam conscientiam?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76540](#)

sum, rect. 1. 1. 10. in fine. Addunt tamen Azo: & Villalobos
quoniam parte deficiente, vel nolente filium alie, alium esse
obligantur in integrum. Quod non credo: quia aduersus
quoniam habet filius integrum ius, & sic tradit Salas *suprà*
nam. 2. 8. Quicunque adaequat sibi paces inæguales in diutius, &
nobilitate fuerit, posse matrem a ditoris, & nobiliori plus exi-
gere: quia dixi, & nobilior meliora alimenta tenebatur fi-
liu suo ministrare. Etto Valquez *suprà* videatur contra sen-
tencie.

P V N C T V M VI.

An in aliis materiis à iustitia possessio sufficiens titulus sit deponendi dubiam conscientiam.

- 1 Probabilitas est sufficeret.
  - 2 Possedit est, pro qua est iuris presumptio.
  - 3 Extra materiaj iustitiae plures affirmant nihil possessionem prodice.
  - 4 Sicuti predicta textus & rationibus.

Respondeo probabilis esse sufficere, siue sit in materia religionis, siue temperantie, siue alterius virtutis. Quia et ipso quod pro illa parte sit posse (si carera pax) melior est eius conditio, cum habat aliquem titulum, quo alii patet. Ideo enim in materia iustitiae, cum dubium est aquale inter duos, cui facit posse, rem retinere potest, etiam si patrem minus utram sequatur, quia est melior eius conditio, sed similiter cum iuter voluntatis libertatem & praeceptum superius est dubium, quod utram viscat? Si constet pro qua parte sit posse, illius patris melior est conditio, ac pro tanto illam patrem etiam minus utram sequi poteris, sic expressi Suarez tom. 5. in 3. part. diff. 40. sect. 5. n. num. 14. Et 2. tom. de relig. lib. 4. cap. 5. num. 7. Thomas Sanchez lib. 2. de marr. & p. 41. n. 32 & lib. 1. Decalog. ap. x. n. 11. fine. Ioano. Sanchez ap. 42. num. 7. Tunc in prakt. examina. fol. 257. Garcia 2. tom. de heret. part. 7. cap. 2. num. 1. Villalobos tradd. I. conser. ap. 21. Filippius 2. om. tradd. 21. cap. 4. n. 165. insinuat Petr de Nauarri, lib. 3. de refut. cap. 4. deb. 4. num. 48. in noua edit. & generaliter omnes illi qui dicunt in dubio legis, aut voti nullum esse obligacionem, id affirmare tenentur, quos infra resumunt.

2 Dificilis tamē est assigūare in causa dubiis pro qua pat-
te sit posseſſio. Nam quod dicit Thomas Sanchez lib. i. in De-
calog. cap. no. 10. sicut. cum Soto lib. 7. de iust. q. 3. art. 1. col. 3. verſe
huius vero. Aragon. 2. 1. q. 88. art. 8. paulo post princip. notab. 2.
posſeſſione eſt pro qua etiā iuriſ presumptio, co quod in non
iuria cauſa debet praēludere, ne eius preſumptio temeraria sit.
Eſi hoc veriſimiliſ: ſit, non plenē ſatisficit. Nam ſit, & videmus
non ita preſumptio iuria pro posſeſſione, ſi ius commune
posſeſſione reſtituit, ut contra ex cap. ad decimas, de reſtit. ſpoliar.
12. 6. Ex cap. ex iſuſionis de procurator. Ex cap. onſis-
de elect. & alii multis relatis a Maſcaldo verbo poſſeſſione, concl.
100. 1. 6. 5. Matreio lib. 5. compil. titr. 8. lib. 9. glōſa 3. n. 13. Aze-
uedo ibid. n. 12. Non ergo clara regula ad cognoscendam posſeſſio-
ne eſt iuria preſumptio, cum aq[ue]dū, immo maior difficultas
ſit in cognoscendo, pri qua parte fit preſumptio iuriſ, quā in
cognoscendo pro quo fit posſeſſio. Fator tamē, ſi de preſum-
ptione iuriſ conſat, p[ro] ea in foro inuenio ſtandum eſſe, vt docet
Thomas Sanchez ſuprad. Molin. on. i. de iustit. p. 196. col. 3.
Menoch. de iur. p[ro]p[ri]et. lib. 4. preſumpt. 83. n. 6.2. cūm forum inter-
nū extēno debeat conformati, quando falſa preſumptio
non inſit, vt ſap[er] diximus. Nam vbi eſt certa preſumptio
iuriſ pro aliqua parte, ea patet iudicari vera, dum non pro-
bar contrarium, cuius probatio incumbit contrarie part, ex
tradis a Menoch. lib. i. de preſumpt. q. 4. m. 5. & seqq. Ex q. 8. m. 1.
Simeane de Cathol. iſtit. ſc. 5. n. 6.6. Verum tamen preſumptio pro
aliqua parte eſt dubia, ſi ſub opinione iudicandum eſt, ac ni
nisi la efficit, ſicut cum dubium eſt de legitima posſeſſione, pos-
ſeſſio non reputatur, vt alius relatis docet Salas 1. 2. r. 2. 8. diſ-
p. 2. 2. ſc. 2. 3. n. 23. quia tunc pro viragno parte eſt par cauſa.
Inveſtigatur autem pro quibus rebus ſit certa preſumptio iuriſ,
pro quibus non, longimmoſt eſt, neque potest regula aliqua de-
ſcribitur. Ex diſcendit ramen in ſequenibus puniſt. Aliquo modo
conſtituit, pro quibus regulariter ſit preſumptio, & pro quibus
eſit ut posſeſſio.

tra materiam iustitiae tutionem patrem eligendam esse in dubiis, ne aliquis se exponat periculo peccandi. Moventur ex aliquibus textibus principiū ex cap. ad audentiam : cap. significatiō*caſſiel.* 2. de homicidio, ubi in dubio an occidit Sacerdos, censetur irregulare: quia in hoc casu (ait Pontificx) satis est certare ab officio, quācum temere celebrare, pro eo, quid in aīro vel mundum, in reliquo magnum periculum timeatur. Item in cap. illud dominus , de clericis excommunicatis, minister. Episcopus quidam excommunicatus fuit, quia suam Ecclesiam relinquerat, & alienum occuparat, qui tamen sic excommunicatus diuinis le immixxit, postea vero exscissum suum recognoscens in praesentia Papae constitutus inter alia in sua excusatione propositum, se non credere, quod Episcopus posset monitione non praemissa aduersari cum procedere, quia non era iudex ordinarius, sed delegatus. Item propositum se non credere priuatione esse, officia diuinā celebrare, cum ab eo commissoribus non accipisset, & cum et non nisi per famam de sententiā excommunicationis confaret. Cui allegationi responderet Innocentius III. quod, licet in hoc non videatur culpabilis omnino extirrīre: *quia ramen* in dubia via est utrū eligenda, et si de latu in eum sententia dubitare, debetur ramen potius se si sine, quam sacramenta Ecclesiastica perractare. Vbi aduento huicmodi Episcopum videt-ri habuisse sufficiētē rationem dubitandi se excommunicatione non ligari, & nihilominus quia id dubium erat, vi culpabilis à Pontifice declaratur nulla alia ratione, nisi quia in dubiis tūtor pars est eligenda. Deinde in cap. inueni, de fonsaliti, iurens , qui puelam nondum septenam accepit , & cum illa consummata tentauit, et si non potuit, & potest confobrari nā illius duxit, mandat separati ratione impedimenti publice honestatis contracti. Quod impedimentum sanè dubium era, quia dubium erat, an talia sponsalia valerent, immo praesumptio iuri pro corrum nullitate statuerat, sed quia in hoc dubio temere se matrimonio copulauit, cum in dubiis, quod certius est teneret debet, ideo mandatū à Pontifice separari. Sequitur ergo ex iis omnibus partem tutionem esse sequendam, neque prodebet positionem.

4. Verum huiusmodi textus non coniunctunt. Concede Pontificem in casu homicidij dubi statuisse irregularitatem ob reuerenciam, & decentiam sacram turam, innixum illi principio, in dubiis tuiorem partem esse eligendam, non tanquam obligatio-
rio, sed tanquam optimo consilio.

Ad cap. illud dominus , respondeo debuisse illum Episcopum abstineat, quia otio dubio de excommunicatione debebat aliquam diligentiam facere ad illud vincendum, nullamque legitur facile, ac propinde tanquam testificarius violator puniri possit, Stance enim dubio, & non facta diligentia ad illud dependet, tunc prius necessaria est eligenda, ut diximus puncto 1. huius disp. Addic ex fama sicut probatur matrimonij impedimenta, raportat & excommunicatio probari, saltem ut abstineat à cœlibatione.

Ad cap. iuuenis, dieo possessionem matrimonij nihil iuueni
fatuere posse, cum matrimonium contraxerit dubius de valore
sponfaliu[m], & consequenter mala fide. Iudicauit autem Pon-
tifices matrimonium esse nullum, quia priora sponfalia fusse
valida iudicauit: ea autem iudicauit valere, quia videt
matrem iuuenis supplevisse eius iuratum, quod non leniter colle-
git ex eo quod tentauit coniunquam, & ex aliis coniecturis,
qua liec non essent omnino evidentes, crant tamen mortalia certe-
ta, ut merito Pontificis potuerit vi illorum declarare spon-
falia valida fusse sic *Glossa*, & *Pripositi*, *insupradicto cap.* Thoma-
sanus Sanchez lib. in *Decalog.* cap. 10. n. 15. s. ad 3. Suarez tom. 2.
de relig. lib. 4. *de voto*, cap. 5. n. 22. Adde cum *Panormita* & *com-
muni*, iuueni illum maiorem esse septennio, & post am-
prensum proximam esse: quando autem iuueni maior fe-
tientio duxit minorem septennio, & eam traduxit ad do-
num, oritur ex tali contractu impedimentum publica hone-
statis, secundum communem, eis aliquo modo dubiam, sen-
tientiam

PUNCTVM VII.

An dubius de lege, vel præcepto tenearis illo.

- Si facta sufficiens diligentia adhuc dubius es de lege, vel
quod acceperis non teneris illo.
  - Idem est si dubitans, an se extenderat ad aliquem casum.
  - Si dubitas, an sit lex tuis receptaculo, probabilitus est illa re-
nervi.
  - Satis est probablem oppositum.
  - Si certus sis de lege, Et dubitans an ratione aliquius necessi-
tatis eximari, affirmant aliqui non teneri; si lex est
incommoda.
  - In tali causa obligaris lege.
Caveat te deus, deducatur an Cato facias canonicus illa.

ⁱ Respondeo, si facta sufficien^t dilig^entia ad inuestigandam veritatem, adhuc dubius manes, non teneris lege.